

ASBJØRN NILSSEN
verge

Hva er et vergemål?

ASBJØRN NILSSEN

verge

Vergemålsloven

(Lov om vergemål)

Ny vergemålslov trådte i kraft 1. juli 2013.

Samtidig ble ansvaret for vergemål flyttet fra kommunene ved overformynder og lagt under Fylkesmannen (Statsforvalteren) som egen avdeling kalt vergemålsavdelingen.

ASBJØRN NILSSEN
verge

Vergeoppdragets art kan være:

- ❖ Personlig mandat
- ❖ Økonomisk mandat
- ❖ Personlig og økonomisk mandat

ASBJØRN NILSSEN
verge

Hvem kan få verge?

Personer som ikke kan ta hånd om interessene sine selv på grunn av en skade, sykdom eller funksjonsnedsetting kan få hjelp av en verge.

En slik ordning, et vergemål, er frivillig og tilpasset ønskene og behovene til den som har verge.

Det er statsforvalteren som oppnevner og følger opp vergene, og det er Sivilrettsforvaltningen som er sentral vergemålsmyndighet.

Alternativer til vergemål:

- Fremtidsfullmakt
- Legalfullmakt
- Gavebrev og testament
- Fremdeles forvaltning av midler
- Vedvarende fullmakt

ASBJØRN NILSSEN

verge

Framtidsfullmakt

Demens og annen alvorlig sykdom kan gjøre at du en gang i framtida treng hjelp.

Dersom du oppretter framtidsfullmakt, kan du bestemme at noen du stoler på skal ta vare på dine interesser den dagen du ikke klarer det selv.

En framtidsfullmakt kan være et alternativ, eller et supplement til vergemål.

ASBJØRN NILSSEN
verge

Legalfullmakt

Dersom noen på grunn av demens eller annen skade eller sykdom ikke kan ta vare på økonomien sin, kan nærstående til dette familiemedlemmet gjøre vanlige dagligdagse, økonomiske gjøremål på vegne av han eller henne.

Dette blir kalt legalfullmakt.

ASBJØRN NILSSEN
verge

Gavebrev og testament

Den som gir en arv eller gave kan gjennom et gavebrev eller testament bestemme at midlene skal forvaltes på en annen måte enn etter reglene i vergemålslova.

ASBJØRN NILSSEN
verge

Fremdeles forvaltning av midler

Når en mindreårig blir myndig, kan personen automatisk selv disponere over sine verdier uten samtykket til Statsforvalteren.

Dette gjelder med mindre noe annet er bestemt i et testamente eller et gavebrev.

Dersom den myndige ønsker det, kan Statsforvalteren holde fram med å forvalte midlene fram til vedkommende fyller 25 år.

Personen kan når som helst kreve at Statsforvalteren avslutter forvaltninga.

ASBJØRN NILSSEN

verge

Vanlig eller vedvarende fullmakt

Vanlig fullmakt

Noen personer har ei ordning der for eksempel ett av barna har fullmakt til å handle mat, betale regninger, ha kontakt med helsevesenet osv. Denne fullmakten gjelder straks fra det tidspunktet du oppretter den, men vil ikke lenger være gyldig dersom du senere skulle bli ute av stand til å ivareta egne interesser, som for eksempel ved demens.

Vedvarende fullmakt

Dersom du vil at fullmakten skal holde fram med å gjelde dersom du blir ramma av demens eller alvorlig svekket helse, må fullmakten også være en framtidfullmakt. Dette heter en *vedvarende fullmakt*.

Slike fullmakter må oppfylle kravene som følger av vergemålsloven kapittel 10.

En vedvarende fullmakt er altså en fullmakt som først blir brukt som en vanlig fullmakt, og deretter går over til å fungere som en framtidfullmakt.

Det er først når den vedvarende fullmakten ikke lenger kan nyttes som alminnelig fullmakt, men som framtidfullmakt, at Statsforvalteren kan stadfeste iverksettinga.

ASBJØRN NILSSEN
verge

Hvem kan være verge?

For å bli verge må en person være egnet for det aktuelle vergeoppdraget.

Det vil variere fra oppdrag til oppdrag hva dette innebærer.

Noen ganger kan det være en nærstående, et familiemedlem, en venn eller kollega.

I andre tilfeller kan det være behov for en profesjonell verge.

Personen som har verge bestemmer selv

Det er en vanlig misforståelse at de som har verge ikke selv bestemmer over viktige områder av livet sitt.

Vanlige vergemål er frivillig, og vergen kan ikke gjøre noe som personen selv ikke ønsker.

Det er et prinsipp at vergen skal bidra til å styrke personens "selvbestemmelse" - evnen til å bestemme over sitt eget liv. De som har behov for verge skal heller ikke utsettes for uønsket press og "negativ sosial kontroll" fra verken verge, familie eller andre rundt.

ASBJØRN NILSSEN
verge

Når noen ikke får bestemme selv (fratakelse av rettslig handleevne)

I noen tilfeller kan noen personer ha behov for å beskyttes mot seg selv, og kan bli fratatt muligheten til å ta enkelte avgjørelser i eget liv.

Dette gjelder ikke for de aller fleste vergemål.

Denne typen vergemål kalles vergemål med fratakelse av rettslig handleevne.

Det er kun rettsvesenet som kan frata noen deres rettslige handleevne.

Økonomi

Den som har verge bestemmer som hovedregel selv over sin økonomi. En verge kan blant annet hjelpe til med å betale regninger og holde orden i økonomien, og det er vanligvis den som har verge som selv skal dekke godtgjøringen til vergen etter faste satser.

Samtidig er det flere kontrollmekanismer som skal sørge for at den som har verge kan føle seg trygg på at pengene ikke misbrukes.

ASBJØRN NILSSEN
verge

Klagerett / Bekymringsmelding / Tilsyn

Klagerett

Dersom du har verge, dersom du er verge, eller dersom du er pårørende til en som har verge, kan du klage på enkelte typer vedtak hos statsforvalteren.

Du kan i så fall fylle ut en klage på et vedtak i en vergemålssak, og sende dette til din statsforvalter. Statsforvalteren vil da behandle klagen og vurdere å gjøre om vedtaket. Dersom statsforvalteren ikke gjør om vedtaket, vil de sende klagen videre til Sivilrettsforvaltningen som er klageinstans og vil kunne overprøve vedtaket.

Bekymringsmelding

Hvis du er bekymret for hvordan en representant eller verge utfører sine oppgaver, er det viktig at du melder dette til statsforvalteren. Alle kan sende sine bekymringer.

Tilsyn

Statsforvalteren skal føre tilsyn med hvordan vergene utfører vergeoppdrag.

ASBJØRN NILSSEN
verge

Hva innebærer det i praksis å være verge?